

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 788 sahifa,
2-sentyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti innovatsion faoliyatini rivojlantirish jarayoni.....	14
Ibragimova Gulsanam Nematovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim metodikasida qo'llanilishi va o'qituvchi kompetentligiga ta'siri	22
Abduyev Sheroz	
Boshlang'ich ta'limda "tabiatshunoslik" fanini raqamli platformalar orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish: 5e modeli asosida dizayn, baholash va joriy etish.....	25
Ahmadaliyev Shohruh Bahromjon o'g'li	
Ingliz va rus leksikografiyasida o'zbek milliy taom nomlarining lingvistik tahlili	30
Bobojonova Zarina Rashidovna	
Rahbarlarda til bilish darajasi va hissiy intellekt (eq): o'zaro bog'liqlikni o'rganish	34
Isaqulova Baxtigul Xo'jamovna	
Frazeologizmlarni o'rgatishda matn asosida integratsiyalashgan dars modeli: xorijiy til o'rganuvchilar tajribasi	38
Jumayeva Sadbarg Mirolimovna	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari: rivojlangan davlatlar tajribasi tahlili	42
Karimova Moxichehra Rixsibayevna	
Rus va ingliz tillarida sharqona realiyalarning leksik-semantik tasnifi	46
Kulmamatova Aziza Do'stmamat qizi	
TRIZ metodikasi asosida texnokratik bolalar bilan ishlash tizimini takomillashtirish	50
Orifjonova Mavludaxon Abduqaxxor qizi	
Raqamli ta'lim muhitida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish.....	53
Raximberganova Munajat Muzaffar qizi	
Structure of Social Conflict and Stages of its Development	57
Zaynutdinova Shahnoza Yuldashevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini baholash va rag'batlantirish tizimini takomillashtirish.....	60
Abduraxmonova Nigoraxon Akramali qizi	
Expression of National Mental Characteristics in the Uzbek Lullaby.....	64
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	
Bo'lajak "texnologiya" fani o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ kompetentlikni rivojlantirish tizimining pedagogik zarurati	69
Avazov G'oyibnazar Berdiyevich	
Bo'lajak tarbiyachilarda integratsiyalashgan ta'lim faoliyatini rivojlantirish orqali kommunikativ salohiyatini shakllantirish	72
Baratova Yulduz Asadullayevna	
Umumta'lim maktablarida molekulyar fizikani o'qitishning hozirgi holati	76
Boymirov Sherzod Tuxtayevich, Xudoynazarova Visola Musurmonqul qizi	
Ingliz tilini o'qitishda talabalarining mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini akt vositasida rivojlantirish	80
Ergasheva Sevaraxon Ravshanjon qizi	
Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish istiqbollari.....	84
O'rinova Feruzaxon O'ljayevna, Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi	
IIV litsey o'quvchilarining liderlik kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.....	90
Gadoyeva Dildora Baxtiyorovna	
Improving the System of Human Resource Capacity Management in Higher Education Institutions: Evidence from Uzbekistan	98
Imomov I., Umirova D.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni mantiqiy va tanqidiy fikrlashga o'rgatishning zamonaviy usullari.....	104
Iskandarova Munisa Bahodir qizi	
Tarbiyachi-pedagoglarning emotsional kompetensiyasini rivojlantirish	107
Jovmirzayeva Nargiza Quvondiqovna	

Maktabgacha ta'lim yoshdagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning pedagogik-psixologik usullari.....	110
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Blum taksonomiyasi asosida ilmiy kompetentlikni takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	113
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi ovoz buzulishiga ega bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil qilish	117
<i>Umida O'tbasarova Mexmanovna, Maksudbekova Xovvajon Xamidbek qizi</i>	
Bolalar jamoasida do'stona munosabatlarni shakllantirishda rivojlanish markazlarida loyiha asosida o'qitish texnologiyasidan foydalanish usullari	121
<i>Quronova Ismigul Xolmurod qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda innovatsion metodlar orqali o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	126
<i>Rustamova Davlatxon Toyirjon qizi</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishning innovatsion modellari	131
<i>Sanayeva Surayyo Bobonazarovna</i>	
"Tibbiy radiologiya" fanini o'qitishda pedagogik muloqot orqali tanqidiy operativ muloqotni o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	139
<i>Shukurova Sevara Ilhomovna</i>	
Improving High Jump Techniques	143
<i>Tajimbetov Anvar Tengelbayevich</i>	
Filologik va ijtimoiy-siyosiy fanlarda ta'lim jarayonining innovatsion metodlari.....	146
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Понятие логического мышления и его особенности у младших школьников.....	149
<i>Ахмаджонова Нозима Нодиржон қизи</i>	
Интеграция психологии, обучения английскому языку, дошкольного образования и туризма: междисциплинарная модель формирующего опыта	152
<i>Омонуллаева Дилофуза Асадулла қизи</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyatida ijtimoiy motivlarni shakllantirish usullari.....	157
<i>Abduvaxobova Nodira</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv faollikni rivojlantirishning afzalliklari.....	160
<i>Ismailova Nozima Umaraliyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini matni tahlil qilishga o'rgatishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati.....	164
<i>Utanbayeva Dildora Abdixadirovna</i>	
Dorivor o'simliklar kursini o'qitish metodikasini takomillashtirishda keys texnologiyalaridan foydalanish	168
<i>Mirzaboyev Timur Bisenbay o'g'li</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ijtimoiy-axloqiy kompetensiyani rivojlantirish: empirik tadqiqot natijalari	171
<i>To'raqulov Akbar Rustam o'g'li</i>	
Gerontotexnologiya ijtimoiy-pedagogik innovatsiya sifatida	175
<i>Temirova Muyassar Abdulkarim qizi</i>	
O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda Sharq mutafakkirlarining qarashlaridan foydalanish	180
<i>Raximova Surayyo Otabek qizi</i>	
Yoshlarni kasb tanlashda ruhiy tayyorgarlik va shaxsiy qobiliyatlarni baholash.....	183
<i>Biysenov Temirbek Taumuratovich</i>	
Talabalarni ta'limiy qadriyatlar asosida pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirishning ahamiyati.....	188
<i>Choriyeva Surayyo Choriyevna</i>	
Differences Between Computer-Based and Paper-Based Assessment in Inclusive Education.....	192
<i>Davidova Sayyora Sirojiddin kizi</i>	
Raqamli muhit sharoitida ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining pedagogik modeli va tajriba-sinov natijalari.....	196
<i>Donayeva Nozimaxon Norbo'tayevna</i>	
Intellekt xarita yordamida o'quvchilarda "emotsional intellekt"ni rivojlantirish.....	201
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o'yin faoliyatining psixologik-pedagogik ahamiyati.....	206
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini innovatsion yondashuv asosida boshqarishning nazariy asoslari	210
<i>Mannanova Nargiza Xaydarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ingliz tilini o'rgatishda ona tilidan keng foydalanishning salbiy va ijobiy jihatlari215 Masharipova Kumushoy Amin qizi
	The Relationship Between Critical Thinking and Reading Comprehension in Primary School Students.....218 Mavlonova Dildora Shukhrat kizi
	Tasviriy san'at mashg'ulotlarida zamonaviy metodlardan foydalanish222 N. K. Musayeva, U. O. Ziyatova
	Singapurning ta'lim falsafasi: korporativ madaniyatni ma'naviy-ma'rifiy rivojlanish bilan integratsiyalash ...226 Nishonov Xayrulla Xolmirzaevich
	The Anthropocentric Paradigm in Modern Linguistics: Cognitive Linguistics and Linguacultural Studies in The Study of Language, Consciousness, and Culture230 Rajabova Shaxlo Shodmonovna
	Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimini rivojlantirish va uning sifatini oshirishda nostandart yondashuvning ahamiyati234 Ramazonova Salomat Saidovna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ sinflar ishini tashkil etishga tayyorlash238 Saidova Gulruh Halim qizi
	O'zbek oilalarida ota-ona va farzand munosabatlarini tashxis qilishning psixologik xususiyatlari (Farg'ona vodiysi misolida).....242 Turg'unboeva Azizaxon G'ulomovna
	Сущность и специфика развития билингвизма у детей дошкольников246 Истамова Нигора Азимжановна
	Zamonaviy rahbarning innovatsion boshqarish texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari249 Xakimova Dildora Mashrabjonovna
	Креативный подход к развитию лингвометодического мышления студентов-филологов253 Ходжаниязова Айгуль Айтмуратовна
	Umumta'lim maktablarida tarbiya darslarini tashkil etish ijtimoiy zarurat sifatida257 Rashidova Gulnoza G'ulomovna
	Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati261 Xaydarov Sulaymon Amirqulovich
	Xronotop nazariyasiga tahliliy yondoshuvlar va qarashlar.....265 Avazov Vahabjon Tolibjon o'g'li
	Ko'zi ojiz bolalarning rus tili darslarida nutqiy kompetensiyasini shakllantirishning psixopedagogik asoslari268 Abduraximov Asror Sultonali o'g'li
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari.....271 Adizova Nilufar Quvondiq qizi
	Zamonaviy media texnologiyalarini ta'lim jarayoniga qo'llashning zarurati274 Alimov Asadulla Urokbayevich
	Maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhitning ta'siri278 Alimova Umida Jumaboy qizi
	Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....282 Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna
	Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining rivojlanish tarixi va ommalashuvi.....286 Hojiyeva Maftuna Ulug'bekovna
	Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida raqamli resurslardan foydalanish orqali adabiy kompetensiyani rivojlantirish289 Islomova Xafiza Azamatovna
	Ona tili o'qitish metodikasi fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish.....293 Ismadiyorova Nafisaxon Ibroximjon qizi
	Axloqshunoslikning global muammolari va texnikaviy muhitning inson hayotiga ta'siri.....298 Kozimova Nargiza Istam qizi
	Ichki ishlar organlari xodimlarida kasbiy kompetentlikni oshirish va baholash usullarining xalqaro tahlili303 Mamatqulova Sanobar Ismatillayevna, Eshmurzayev Yigitali Shokirovich, Kadirova Durdonaxon Rustamovna
	Tabiiy fanlarda bilingval ta'lim va CLIL yondashuv309 Mannobxonova Muqaddamxon O'ktamxon qizi

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda pragmatik muammolar va ularning yechimlari	313
Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi	
Poshshoxo'ja Ibn Abdurahobxo'janing "Miftoh ul-adl" asaridagi pedagogik qarashlari.....	317
Muzaffarova Farida Muxtor qizi	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matn tushunishni shakllantirishda germenevtik metodlarning nazariy asoslari	321
Nazirova Shaxnoza Oдинаjon qizi	
Axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirishda raqamli gigiyena va internet xavfsizligi.....	324
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Informatika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar	328
Sadinov Otabek Vaxodirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijtimoiylashuvida musiqa fanining ta'siri.....	332
Shahobiddinova Zilola Orif qizi	
Madaniy-ijtimoiy va ta'limiy omillarning bolalarning aqliy rivojlanishiga ta'siri	335
Shirinov Otabek Tuvalovich	
Tadqiqot metodi vositasida o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirish.....	338
Suyarov Kusharbay Tashbayevich	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasi va nutq madaniyati.....	342
Saipova Hilola Abduhamitovna	
"Ekologik ochiq o'yinlar" 5–7 yoshli bolalar uchun.....	346
Tangirov Zoir Xo'jakulovich	
Yuqori malakali taekvondochilarni o'ziga xos genetik xususiyatlarini hisobga olgan holda sport seleksiyasi.....	350
Tursunaliyev Ulug'bek Shavkatjon o'g'li	
Musiqa maktabi o'quvchilarida madaniy qadriyatlar va ustoz-shogird an'analarining uzluksiz rivojlanishi ..	353
Seytanov Bayrambay	
Imom Buxoriyning "Al-Jome' as-sahih" asari talabalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish omili sifatida	356
Abduhalimova Nigora	
O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda AKT vositalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	359
Abdullayeva Zarnigor Usubjon qizi	
Коммуникативная компетентность и культура общения преподавателей начальных классов	364
Арысланбаева Анора Бердаховна	
Проблемы методической подготовки учителей в развитие дискурсивной компетенции по РКИ у учащихся уровня В1 средних общеобразовательных школ Узбекистана	366
Набиева Зарнигор Муминжон кизи	
"Tarbiya" darslari orqali o'quvchilarda huquqiy savodxonlikni rivojlantirish.....	369
Atamuradov Xasan Yuldoshevich	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv ta'limga tayyorgarligi: pedagogik va psixologik asoslari	374
Baxromova Guljamol Dilshodjon qizi	
Tajriba metodlari orqali maktab o'quvchilarida tabiat hodisalarini bashorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish.....	378
Baxtiyor Imanov, Begali Xoliqnazarov	
Bo'lajak pedagoglarning tashkillashtiruvchi-boshqaruvchilik kompetentligini shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari.....	384
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Integrativ yondashuv asosida biologiya fanidan olimpiada masalalarini yechish metodikasi.....	387
Jumanov Muratbay Arepbaevich, Raxmatov Uchkun Ergashevich	
Darslarni tashkil qilishda 4K modelini qo'llash imkoniyatlari.....	393
Kadirov Tulkin Baxridinovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga tasviriy faoliyatning noodatiy usullarini o'rgatish metodikasi.....	397
Maxmudova Nasiba Nurmuxammetovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida funksional savodxonlik tushunchasini ilmiy-pedagogik asoslash masalalari.....	406
Mirzaliyeva Gulhayo Abdulazizovna	

So'rovga asoslangan ta'lim texnologiyasining bosqichlari va qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish	410
Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Ochilova Mehrubon Suratovna	
Dermatovenerologiya fanini CASC (Critisize, Analyze, Summarize, Conclude) modeli orqali o'qitish va uning talabalar klinik kompetentligini oshirishdagi o'rni	415
Po'latov Boburbek Ta'lat o'g'li	
Sport faoliyatida stress holatini tadqiq etishning nazariy asoslari.....	419
Ruzmatova Nigina Shotilla qizi	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kreativlikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	422
Uchqunova Adiba Roziq qizi	
7-sinf adabiyot darslarida nutqni rivojlantiruvchi o'quv topshiriqlari tahlili.....	427
Umurova Farangiz Askarboy qizi	
O'zbek tilida fe'l birikmalarining pragmatik funksiyalari va ularning ingliz tili bilan qiyosi	430
Xudoynazarova Dildora Shonazar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	433
Zayniddinova Mahzuna Baxtiyorovna	
Фольклор и время: формирование речевых навыков у детей начальной школы	439
Ниязова Хилола	
Xalq o'yinlari – jismoniy va ma'naviy tafakkur omili	443
Turg'unoy Ahmadjonovna Egamberdiyeva, Ergashoy Valijonovna Salimjon qizi	
Использование проектной деятельности для формирования языковой компетенции	446
Чаршамова Мехрийбан Уразбаевна	
Farzandlarni kelajak kasblariga tayyorlash.....	449
Hamroyeva Komila Axmatovna	
Talabalar analitik kompetentligini analitik-diaagnostik pedagogik metodlar orqali takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	455
Batirov Kamoliddin Zuhriddinovich	
Universal ta'limiy faoliyatlar: shaxsga xos universal ta'limiy faoliyatlar	458
Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Kasbiy motivatsiya – bo'lajak o'qituvchilarning raqobatbardoshligini shakllantirish omili	461
Melikova Elnora Shuxratovna	
Shaxsning kompetentligi va uni shakllantirish omillari.....	465
Usmonova Dilobat Elmurodovna	
"Nutq o'stirish metodikasi" fanining didaktik asoslarini takomillashtirish.....	469
Davlatova Ra'no Haydarovna	
Межэтническое взаимодействие в культурных координатах Востока и Запада: нормы, ценности, модели поведения.....	473
Айдарова Диана Смутуллаевна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni	481
Abdumajitova Sayyohat Abduqosimovna	
Tibbiyot ta'limida talabalarning kommunikativ va tashkiliy kompetensiyalarini rivojlantirishning integrativ yondashuvi va baholash mexanizmlari	484
Abduraimov Abbosbek Odiljon o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishda virtual reallikdan foydalanishning innovatsion tizimi.....	488
Alimova Maftuna Ravshanbek qizi	
Mustaqil O'zbekiston sharoitida rezerv va zahiradagi ofitserlar tayyorlash tizimining dolzarbligi.....	491
Aliyorov Alijon Bo'rievich, Teshaboyev To'liqinboy Yoqubovich	
Ekologik barqarorlikka erishishda ekologik ta'lim va tarbiyaning ahamiyati hamda O'zbekiston ta'lim tizimidagi holati.....	496
Bahodirjon Omonov	
Ona va bola o'rtasidagi psixologik munosabatlar tizimida nevrotik holatlarning shakllanishi	500
Bekmirov Tolib Rashidovich	
Effectiveness of Forming a Tolerant Thinking in Future Social Work Specialists	504
Ergashev Ikhtiyor Bakhtiyor ugli	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	507
Fazlidjanova Nilufar Xikmatovna	

Indicators and Diagnostic Approaches for Dyslexia in Primary School Students.....	510
<i>Gaziyeva Saida Turgunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda diqqat va xotirani rivojlantirish metodlari	514
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Ona tili darslarida esse yozish orqali kreativ fikrlashni shakllantirishning samarali metod va usullari.....	517
<i>Kabulov Inamjan Sharipbayevich</i>	
O'quvchi yoshlarning hayotiy maqsadlarini shakllantirish bo'yicha yondashuvlar	521
<i>Karimova Saida O'ktamovna</i>	
O'quvchilar ovozini rivojlantirishda qo'shiq kuylash malakalarini shakllantirishning ahamiyati	526
<i>Karshiyeva Diyora Abduxakim qizi</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari va ularning dasturchilar tayyorlashdagi o'rni.....	532
<i>Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li</i>	
Zamonaviy asarlar tanlashning pedagogik va didaktik asoslari.....	535
<i>Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining elektron didaktik ta'minotini rivojlantirish metodikasi	541
<i>Narbayev Farrux Sharafbayevich</i>	
Mentorlik asosida yoshlarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvi yuzasidan olib borilgan tadqiqotlar tahlili.....	548
<i>Nazarova Nigora Ravshanovna</i>	
Zamonaviy baholash texnologiyalarining o'quvchilar motivatsiyasiga ta'siri	551
<i>Norova Nilufar Norbo'ta qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy kompetensiyalarini rivojlantirishning elektron metodikasi.....	555
<i>Olimov Bahriddin Jalol o'g'li</i>	
Tanqidiy fikrlash va 4K kompetensiyalarining pedagogik-psixologik mohiyati	560
<i>Qizlarxon Azizova</i>	
Ona tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari.....	565
<i>Shadmankulova Dilyarom Xalikovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish.....	569
<i>Shodiyeva Dilnoza Qodirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida	572
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limda o'qituvchilarning roli va tayyorgarligi.....	576
<i>Xasanova Iroda Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida kompozitsiyaga oid kompetensiyalarini rivojlanirish	580
<i>Xasanova Munisa Ziyodillo qizi</i>	
Влияние природы, количества, дисперсности и технологии введения наполнителя на свойства композиционных материалов	584
<i>Алимбаев Айбек Байрамович</i>	
STEM ta'limi va sun'iy intellekt: Qoraqalpog'iston maktablari uchun integratsiya hamda amaliy bo'lim	586
<i>Jumamuratov Perdebay Tileubayevich</i>	
Интерактивный метод как средство активизации всех учащихся на уроках родного языка	589
<i>Тажбенова Дина Куанышовна</i>	
Эффективность цифровых технологий в системе образования Узбекистана.....	591
<i>Усмонова Фируза Муродовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi ...	595
<i>Yo'ldosheva Mohidil Sobirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyasini innovatsion yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik zarurati	599
<i>Qurbonova Muxayyo Oltiboyevna</i>	
Mahmudxo'ja Behbudiy merosi, jadid maktablarining g'oyaviy asoslari va ta'limdagi modernizatsiya yo'nalishlari	602
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Abdisamatov Ozodbek</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini takomillashtirish metodlari.....	605
<i>Nishonova Ra'noxon Abdullojon qizi</i>	
Borrowed Proper Nouns in English and Uzbek: a Comparative Analysis.....	608
<i>Amirqulova Feruza Abdurashidovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ingliz tilini o'qitishda autentik videolarning amaliy samaradorligi..... 613 Dusmurodova Iroda Quvonovna
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari samaradorligini ta'minlashda direktor va pedagog xodimlarning hamkorlikdagi faoliyati..... 616 Olimjonova Odina Hasanxon qizi
	Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilish muammolari va ularni hal qilish yo'llari..... 620 Dilafuz Norboyeva
	"Kommunikativ kompetensiya" tushunchasining xorijiy va milliy manbalarda talqini: qiyosiy tahlil..... 624 G'ulomova Begoyim Elmurod qizi
	Ijtimoiy tarmoqlardagi jinsiy jinoyatlarning psixologiyistik tomonlari 627 Rahimqulova Lobar Hamro qizi
	К вопросу обучения местоимению в корейском языке 631 Мухиддинова Малика Батировна
	The Importance and its Development Models of Critical Thinking 634 Khasanova Shokhista Mirzaakhmad kizi
	Gipertoniya kasalligining rivojlanishida sotsio-emotsional intellektning ta'siri 639 Alimirzayev Nodirbek Avazbek o'g'li
	Integratsiyalashgan va interaktiv yondashuvlar orqali o'qish tushunishini o'rgatish..... 643 Aliqulova Mohinur
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida direktorlarning shaxsiy kasbiy fazilatlarini shakllantirish..... 647 Choriyeva Durdona Anvarovna, Ravshanova Noila
	Didactic Potential of Innovative Methods in Teaching Biophysics Module 652 Choriyeva Mahfuza Sadriddinovna
	Notiqlik mahoratini rivojlantirishning tarixiy pedagogik ildizlari 657 Ismoilov Usmonjon Baxramjon o'g'li
	Kartografiya darslarini zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan boyitish yo'llari 660 Jololdinov Asror Toshtemirovich
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining kichik guruh tarbiyalanuvchilariga yo'l harakati turlari bo'yicha xavfsizlik talablarini o'rgatish..... 664 Jumayev Yunus Rashidovich
	Texnika yo'nalishidagi talabalarini ingliz tilini multimedia asosida o'qitishda o'quv modullarini loyihalash... 670 Maxmudova Shaxnozaxon Odiljon qizi
	Bo'lajak o'qituvchilarni sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish jarayonida tanqidiy fikrlashga o'rgatish 674 Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Sobirova Munavvarxon Qaxramonjonovna
	Tajovvuz emotsiyasini tafsiflovchi fe'llar 677 Normaxmatova Feruza Ruziboyevna
	O'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish usullari 681 Otegenov Berdibay Menglibaevich
	Texnika yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyalarini avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari asosida rivojlantirish muammolari 684 Pozilova Shaxnoza Xaydaraliyevna, Xolmirzayeva Gulchehra Tulanovna
	Faoliyatli yondashuvning nazariy asoslari: talabalar nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda zamonaviy metodologik tamoyillar..... 689 Qurbonova Gulmira Alisher qizi
	Maktab o'quvchilarida xalqaro baholash dastur talablari asosida hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy asoslari 693 Radjapov Ruslanbek Sarsenovich
	Raqamli ta'lim texnologiyalari yordamida bo'lajak fizika o'qituvchilarining ijodiy-intellektual kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi..... 697 Shoyzakova Hilola Yusuf qizi
	Talabalar ehtiyojlari va qobiliyatlari asosida oliy ta'limda differensial yondashuvni amalga oshirish strategiyalari 701 Sultonova Farangiz Alisherovna
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviyatini oshirishda kitobxonlikni keng targ'ib qilish 706 Usmanova Maxfuza
	Talabalarda axloqiy qadriyatlarni singdirishning pedagogik asoslari 709 Xolov Olimjon Chorshamiyevich

Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlardan foydalanish metodikasi.....	712
<i>Ziyomiddinova Nilufar Avazbekovna</i>	
Влияние социальных сетей на формирование мировоззрения учащихся младшего подросткового возраста.....	716
<i>Ибрагимова З. И.</i>	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy rivojlantirish metodikasi	720
<i>Axmedov Juraboy Raxmonberdiyevich</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ma'naviy-axloqiy madaniyat samaradorligini oshirishda jadid pedagogik merosining o'рни	725
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish usullari	730
<i>Xaitova E'zozaxon Baxrom qizi</i>	
Sun'iy intellektdan foydalanib bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlash mexanizmlari	734
<i>Nurmatov Zuxriddin Shavkat o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshidagi bolalarning ijtimoiy-hissiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nutq o'stirish faoliyatining o'рни	737
<i>Toshpulatova Nargiza Abduraimovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi orqali bolalarga tabiatni asrash va unga g'amxo'rlik munosabatlarini shakllantirish usullari	741
<i>Bo'riyeva Fayyoza Baxodirovna</i>	
Maktab ta'limida o'quv tadqiqot ishlarini tashkil etish – pedagogik muammo sifatida	745
<i>Jurayeva Umida Yuldashevna</i>	
Texnologiya o'qituvchilarining professional kompetentligini shakllantirish texnologiyasi.....	748
<i>Qalandarova Urinposhsha Yuldashovna</i>	
Raqamli ta'lim vositalari yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish..	752
<i>Xodiyeva Nilufar Sherzod qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida.....	756
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilari kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning didaktik imkoniyatlari	759
<i>Pardaeva Matonat Salimovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqni rivojlantirish orqali emotsional intellektni shakllantirish.....	764
<i>Omonillayeva Maxfuza Ilyosjon qizi</i>	
Основные научные подходы различных учёных об организации самостоятельной работы студентов	768
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'рни	772
<i>Fazlidjanova Nilufar Xikmatdjanovna</i>	
Ta'lim muassasalarida jismoniy madaniyat ta'limi samaradorligiga erishishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish.....	775
<i>Xolikov Akmal Tajidinovich</i>	
Oliy ta'limda korrupsiyaga qarshi kurashish va uni oldini olish.....	778
<i>Axmedova Dilnora Kobiljonovna</i>	
Психологическая устойчивость к стрессу: опыт и открытия в Узбекистане	781
<i>Туракулова Дурдона Боходировна</i>	
Virtual ta'lim sharoitida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda samaradorlikni oshirish.....	784
<i>Tajibayeva Xurshida Djumamuratovna, Pirmanov Mansur Qadiryevich</i>	

TEXNOLOGIYA O'QITUVCHILARINING PROFESSIONAL KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Qalandarova Urinposhsha Yuldashovna
Urganch davlat Pedagogika instituti,
Texnologik ta'lim yo'nalishi katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqoladan ko'zlangan maqsad pedagogik asoslashdan iborat bo'lib, u bo'lajak texnologiya o'qituvchilari kasbiy kompetensiyasini shakllantirish jarayonini takomillashtirish shartlari, ta'lim natijalari bilan har doim va albatta bog'liq bo'lgan maqsadga erishishni tezlashtirishi yoki sekinlashtirishi mumkin bo'lgan xatti-harakatlar shartlari bo'yicha amalga oshirilishi uchun turli imkoniyatlar beradi.

Jarayonning mohiyati shundaki, shartlar harakatning xarakterini o'zgartirishi, samaradorligi va davomiyligiga ta'sir qiluvchi hodisalar doirasini aniqlaydi. Shuning uchun nafaqat bilish, balki shunday sharoit yaratish ham muhimdir. Ishda pedagogik shartlar batafsil ko'rib chiqiladi, tarkibiy va semantik komponentlar asosida tahlil qilinadi. Asosan, fanning tahlili o'tkazilib, texnologik ta'limning asosiy tamoyillari aniqlanadi. Diagnostika bosqichlari va usullari ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiya, bilim, ko'nikma, malaka, pedagogik jarayon.

Abstract: The purpose of this article is pedagogical substantiation, aimed at improving the conditions for forming professional competencies of future technology teachers. It provides various opportunities for implementing actions that can either accelerate or slow down the achievement of the intended goals, which are always and inevitably connected with learning outcomes.

The essence of the process is that conditions can alter the nature of actions, defining the range of events affecting effectiveness and duration. Therefore, it is important not only to possess knowledge but also to create favorable conditions. In this study, pedagogical conditions are analyzed in detail, based on their structural and semantic components. Primarily, the subject is examined, and the principles of technological education are outlined. Diagnostic stages and methods are also considered.

Key words: professional competence, knowledge, skill, qualification, pedagogical process.

Аннотация: Цель данной статьи заключается в педагогическом обосновании, направленном на совершенствование условий формирования профессиональной компетентности будущих преподавателей технологии. Статья предоставляет различные возможности для реализации действий, которые могут либо ускорять, либо замедлять достижение поставленной цели, что всегда и неизбежно связано с результатами обучения.

Суть процесса заключается в том, что условия могут изменять характер действий, определяя совокупность событий, влияющих на эффективность и продолжительность. Поэтому важно не только обладать знаниями, но и создавать соответствующие условия. В работе педагогические условия рассматриваются подробно, на основе их структурных и семантических компонентов. Прежде всего проводится анализ предмета и формулируются принципы технологического образования. Также рассматриваются этапы диагностики и методы.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, знания, умения, квалификация, педагогический процесс.

KIRISH

Iqtisodiy va siyosiy globallashtirish, madaniy aloqalar, barcha sohalarni har tomonlama axborotlashtirish, hayot faoliyati, turli pedagogik texnologiyalardan foydalanish, universitet ta'limi va boshqa omillar kelajakdagi texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasining mazmunini oshiradi. Kasbiy tayyorgarlikning ustuvor yo'nalishlaridan biri – bo'lajak texnologiya o'qituvchilari va ularning kasbiy malakasini shakllantirish bo'lib, bu yagona kompetensiyani tashkil etadi.

Bu, bir tomondan, oldindan belgilab qo'yilgan zamonaviy maktablar bugungi kunda malakali o'qituvchiga muhtoj ekanligini va istiqbolli ta'lim texnologiyalariga ega ekanligini ko'rsatadi; boshqa tomondan, universitet talabalarining yetarli bilimga ega emasligi va o'qitishning faol usullaridan foydalanish bo'yicha bilim va ko'nikmalari yetishmasligini aks ettiradi.

O'qituvchining kasbiy kompetensiyasi – psixologik, pedagogik va uslubiy bilimlar, ko'nikmalar, o'quv texnologiyalari va tajriba bilan bog'liq qobiliyatlarni o'z ichiga oladi, shuningdek, ta'limning yangi usullari va shakllarini qo'llay olishni ham o'z ichiga oladi [2].

Bunday kasbiy malakaning yetishmasligi sabablari orasida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining yetishmasligi alohida ta'kidlanadi. Professional mutaxassisni shakllantirish texnologiyasining o'zi tendentsiyalarga ega bo'lib, uning komponentlarini shakllantirish tizimi muhim hisoblanadi.

Ta'limning ayrim jihatlarini ochib berish bo'yicha kasbiy kompetensiyani shakllantirish texnologiyasi bo'lajak texnologiya o'qituvchilari uchun quyidagi imkoniyatlarni beradi:

Kasbiy tayyorgarlik yo'nalishlari va texnologiya o'qituvchilari talablarini aniqlash va asoslash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik adabiyotlarda "kompetentlik" tushunchasi keng ko'lamda o'rganilgan bo'lib, J. Raven, A.V. Xutorskoy, I.A. Zimnyaya kabi olimlar ta'kidlaganidek, kompetentlik faqat bilim va ko'nikmalar majmuasi emas, balki ularni amaliyotda samarali qo'llash, ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatidir. Bu yondashuv texnologiya o'qituvchilarini tayyorlashda ham asosiy mezon hisoblanadi. Mahalliy tadqiqotlarda (Xasanboyev J., To'raqulov X.A., Xaydarov M. va boshqalar) kasbiy tayyorgarlikning tarkibiy qismlari sifatida nazariy bilimlarni egallash, amaliy ko'nikma va malakalarni shakllantirish, shuningdek, o'qituvchi shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish zarurligi alohida qayd etiladi. Texnologiya fani amaliy yo'nalishga ega bo'lganligi sababli, texnologiya o'qituvchisining kasbiy kompetentligi ko'proq ishlab chiqarish jarayonlarini ta'lim jarayoni bilan uyg'unlashtira olishda namoyon bo'ladi.

Pedagogik texnologiyalar bo'yicha V.P. Bepalko, M.V. Klarin hamda Sh. Turdiqulovlarining ilmiy ishlari muhim manba sifatida e'tirof etiladi. Ularning tadqiqotlarida o'quv jarayonida interfaol metodlardan – loyiha metodi, muammoli ta'lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlanadi. Xususan, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash, talabalarining mustaqil ta'lim olishini tashkil etish, ularni kasbga yo'naltirish texnologiya o'qituvchilarini zamon talablariga mos tarzda tayyorlash imkonini beradi.

Globallasuv jarayonlari, ta'limni axborotlashtirish, yangi ishlab chiqarish texnologiyalarining rivojlantirish o'qituvchilar zimmasiga yangi mas'uliyatlarni yuklamoqda. Zamonaviy manbalarda (N.O'. Usmonov, O. Xasanboyeva) texnologiya o'qituvchisining kompetentligi nafaqat hunarmandchilik va an'anaviy kasb-hunar sohalarini, balki raqamli texnologiyalar, ekologiya, iqtisodiy bilimlar kabi yo'nalishlarni ham qamrab olishi lozimligi qayd etiladi. Bu esa texnologiya o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini kengroq ko'lamda tashkil etishni taqozo etadi.

Mahalliy va xorijiy tajribalar taqqoslanar ekan, O'zbekistonda texnologik ta'limni rivojlantirish bo'yicha Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan metodik qo'llanmalar, Davlat ta'lim standartlari va darsliklar asosiy manbalar sifatida e'tirof etiladi. Xorijiy adabiyotlarda esa UNESCO va OECD tomonidan ta'lim sifati, o'qituvchilar kompetentligiga oid hisobotlar texnologiya o'qituvchilarini tayyorlashning umumiy tamoyillari va global tendensiyalarini ochib beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Nazariy manbalarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, kasbiy kompetensiyani shakllantirish muammosi mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng o'rganilgan. O'rganish va umumlashtirish jarayoni kasbiy kompetensiyani shakllantirishda, bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining ish tajribasini va texnik fanlarni o'qitish jarayonida fanlararo yondashuvni qo'llashni talab etadi. Shuningdek, ekspert baholash usuli hamda pedagogik loyihalash bu jarayonning muhim tarkibiy qismlari sifatida ko'riladi.

Texnologiya dars mashg'ulotlarida o'qishni tashkil etish masalasi ko'plab tadqiqotchilar e'tiborida bo'lib kelmoqda. Ularning ta'kidlashicha, pedagogik shartlar maqsadning umumiyligini tushunishga, unga hamroh bo'ladigan imkoniyatlar, sharoitlar va faoliyatlarni to'g'ri belgilashga yordam beradi. Ko'plab olimlar didaktikaga shunday ta'rif beradilar: pedagogik sharoitlar – bu o'quv jarayonining holatlarini maqsadli tanlash, loyihalash va foydalanish natijalaridir. Ular o'z ichiga mazmuniy elementlar, usullar (texnikalar), shuningdek, ta'limning oqilona shakllarini tashkil etishni qamrab oladi. Bu esa ma'lum bir didaktik maqsadga erishish demakdir [1].

Pedagogik shartlar gipotezaga asoslanadi. Ya'ni, bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetent-siyasini shakllantirish jarayonining samaradorligini quyidagilar orqali sezilarli darajada oshirish mumkin:

- barcha uch yo'nalishning (nazariy, kasbiy-amaliy va shaxsiy) o'zaro bog'liqligini ta'minlash orqali kasbiy shaxsni shakllantirish hamda o'quvchilarning malakasini rivojlantirish;
- kasbiy-pedagogik yo'nalishni amalga oshirishda texnik fanlarni o'qitishning mazmuni va metodikasini, shuningdek, vizual mashg'ulotlarni samarali qo'llash;
- universitetlarda professional ta'lim kadrlari shakllanishi monitoringini tashkil etish, bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini barcha bosqichlarda kuzatib borish;
- kasbiy ko'nikmalarni shakllantirish samaradorligini oshirishda mustaqil ishlardan vosita sifatida foydalanish.

TAHLILVA NATIJALAR

Muvaffaqiyatli professional ta'lim universitet talabasi faoliyatining darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, uning raqobatbardoshligi shunchalik yuqori bo'ladi. Bu shuni anglatadiki, talaba mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishi kerak. Talabaning raqobatbardoshligi esa mutaxassislik bo'yicha kasbiy bilimlar tizimi va ularni amaliy faoliyatda qo'llay olish qobiliyatiga bog'liq. Ta'lim sohasida talaba uchun universitetdagi ta'lim jarayoni, eng avvalo, tizimlashtirish amalga oshirilganda o'rganishning yakuniy bosqichi hisoblanadi ^[5].

Talabaning kasbiy kompetensiyasining asosi sifatida bo'lajak texnologiya o'qituvchisida quyidagilar mujassam bo'lishi kerak:

- faoliyat,
- muloqot,
- o'z-o'zini rivojlantirish.

Kasbiy faoliyatning tarkibiy qismlari esa bilim, qobiliyat, ko'nikma, kasbiy pozitsiya, individual psixologik xususiyatlar, shuningdek, o'z-o'zini rivojlantirish va takomillashtirish motivatsiyasini o'z ichiga oladi.

Bu borada uslubiy tavsiyanoma sifatida interaktiv treninglar, modulli treninglar, axborot texnologiyalari-dagi yangiliklardan foydalanish, professional kontekstda ta'lim berish, turli texnologiyalarni qo'llash orqali talabalarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish taklif etiladi. Ammo bo'lajak o'qituvchilar bu texnologiyalar bo'yicha yetarli bilimga ega emaslar, bu esa ularni o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari bilan bevosita bog'liq. Shuningdek, "odam-mashina" va "odam-inson" sohasidagi tadqiqotlar ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Texnologiya fanini o'qitish jarayonida kelajak kasbiy kompetensiyasini shakllantirish texnologiyasi bo'yicha shartli ravishda quyidagi bosqichlarni ajratish mumkin:

- axborot-nazariy,
- amaliy,
- kasbiy-amaliy,
- tadqiqot.

Kasbiy kompetensiyani bosqichma-bosqich shakllantirish talabalarning o'quv va mustaqil ishlarga yangicha yondashuvini ta'minlaydi. Kasbiy kompetensiyani rivojlantirish samaradorligi o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi, nazariy tayyorgarlik darajasi, o'qitish texnologiyasining maqsadi, mazmuni, shakllari va usullariga bevosita bog'liq.

Talabalarning kasbiy mahoratini oshirishda amaliy bosqich muhim rol o'ynaydi. Amaliy va seminar mashg'ulotlarida talabalar nazariy bilimlarni mustahkamlaydilar, uslubiy ko'nikmalarni almashadilar, darslarni tashkil etish usullari va texnologiyalarini o'rganadilar. Shuningdek, model darslar, ta'limiy vaziyatlarni tahlil qilish, ishlab chiqarish mashg'ulotlari orqali tajriba orttiradilar. Talabalarning o'qituvchilik kasbiga to'liq kirib borishi pedagogik amaliyot davomida amalga oshiriladi. Shuning uchun kasbiy-pedagogik bosqich ularning tayyorgarligida asosiy bo'g'in hisoblanadi.

"Texnologik ta'lim" o'quv predmetlari oliy ta'lim muassasalarida yaxlit ta'lim jarayonini ta'minlaydi va bo'lajak o'qituvchining bilim va ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bois ikkinchi kursdan boshlab haftaning ikki kuni pedagogik amaliyotga ajratilishi lozim.

Pedagogik jarayonda talabalar nazariy bilimlarini mustahkamlaydilar, psixologiya va kasbiy faoliyat usullarini o'zlashtiradilar. Bu o'rganish va amaliyot o'rtasida bevosita bog'liqlikni ta'minlaydi. Amaliyotning mazmuni uning ta'lim jarayonidagi o'rni bilan belgilanib, quyidagi maqsadlarga ega:

- nazariyani mustahkamlash va amaliyotda qo'llash;
- texnik fanlar bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish;
- kasbiy–pedagogik mahoratni rivojlantirish;
- ilg'or pedagogik tajribadan foydalanish;
- maktab jamoasi bilan tarbiyaviy ishlarni tashkil etish.

Amaliyot jarayonida talabalar ham o'qituvchi, ham sinf rahbari vazifasini bajarib, amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladilar. Shuningdek, pedagogik kuzatishlar olib boradilar, kundalik yuritishni o'rganadilar va individual ish rejasi asosida barcha kasbiy va pedagogik vazifalarni rejalashtiradilar.

“Texnologik ta'lim” yo'nalishi bo'yicha mutaxassis tayyorlash quyidagilarga qaratiladi:

- ta'lim tizimini va uni amalga oshirish shartlarini tahlil qilish;
- ta'lim jarayonining boshqaruv modellaridan foydalanish;
- individual va jamoaviy faoliyatni tashkil etish ko'nikmalarini rivojlantirish;
- o'quvchilarda ijodiy qobiliyatlarni rag'batlantirish;
- turli boshqaruv usullari va uslublaridan samarali foydalanish;
- samarali muloqot jarayonlarini yo'lga qo'yish kabi innovatsion texnologiyalardan foydalanish, orqali talabalarida rivojlantirishning an'anaviy asoslangan uslubiy texnologiyalari.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu maqolada kasbiy kompetensiyani shakllantirish texnologiya o'qituvchilarini tayyorlash tizimlarining asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi. Interfaol o'qitish usullarini sinovdan o'tkazish, professional texnologiya o'qituvchisining portfelini shakllantirish, o'quv qo'llanmalardan foydalanish texnologiyasi talabalar tomonidan pedagogik jarayonda samarali qo'llanilishi talabalarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa kelajak texnologiya o'qituvchilarini tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bizning fikrimizcha, psixologik-pedagogik shart-sharoitlarni yaratish oliy ta'lim muassasalari talabalarining professional kompetensiyasini shakllantirishning zaruriy omillaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студ. высш. пед.учеб. заведений. - М.: Издательский центр “Академия”, 2003. – 192 с.
2. Турсунов С.К. Электрон ўқув ресурслари таълим самарадорлигини оширувчи восита сифатида. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси “Ёш олимлар ахборотномаси” 2011, №1, 67-бет.
3. Chan Lin. Formats and prior knowledge on learning in a computer-based lesson / Journal of Computer Assisted Learning. – 2001, N 17, p. 409 – 419.
4. Новый информационные технологии в учебном процессе. Мультимедийные обучающие программы. Кручинина Г.А. Нижний Новгород, 2000.
5. Содиқова а. ҳ.(2022) Технолик таълим йўналиши талабаларида таянч, касбий ва махсус компетенцияларни ривожлантиришнинг дидактик имкониятлари. science and innovation international scientific journal volume 1 issue 6 uif-2022: 8.2 | issn: 2181-3337.15-20.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.